

"כל הנוגע במת..." (פי"ט י"ד)

הימים ימי המנדט, שלטון האנגלים בארץ. באחד הימים הגיעו לבית הגאון רבי אברהם לייב זילברמן, רבה של צפת, קבלן כבישים אנגלי ושוטר יהודי מלווהו.

האנגלי דיבר, והיהודי תירגם את דבריו: "רבי נכבד, אני ממונה על סלילת כביש עכו-צפת. כשהגענו לקטע שבין מירון לצפת, חצינו גבעה קטנה, והנה גילינו בה בית קברות יהודי עתיק יומין.

כיון שכך, הוריתי לקבלן המשנה שלי, ערבי צפתי ידוע, שכדי לא לחלל מקום קדוש ליהודים ולמנוע חיכוכים, עלינו לנהוג מעתה בזהירות מרובה ולא להשתמש בדינמיט לפיצוץ סלעי הגבעה, אלא עבודות החפירה יעשו ידנית, ומכל קבר נאסוף את העצמות בקופסאות ונשמרם, עד שיחלט מה לעשות בהם.

עברו כמה ימים, והובהלתי להגיע אל קטע הכביש שבו התגלו הקברים. הודיעו לי שקבלן המשנה נהרג בפיצוץ.

זה סיפור המעשה: אותו קבלן ערבי לא שם לב להוראות. הוא הורה לפועלים לזרוק את עצמות המתים בבזיון, והשתמש בהם למרבה הזעזוע, כחומר לבניית הכביש. כאשר נתקלו בסלע, החליט לפוצצו בדינמיט. נקב בו חורים עמוקים, הכניס מקלות דינמיט ובעזרת פתיל ארוך ניגש להציתם.

אחד הפועלים העיר לו על כך, ואמר: "ראה, אתה מפר את פקודתו של החווג'ה האנגלי, תזהר לך!"

השבוע יחול יום הזכרון לגאון רבי שמואל ברוך ורנר, בעל "משפטי שמואל", חתן הגאון הצדיק רבי יעקב משה חרל"פ. א' תמוז תשנ"ג

מעשה וישבו הגאון רבי שמואל ברוך ורנר ובית דינו ודנו בעסקי בר מצרא, שהיתה קשורה בקניית מגרשים לבניית בתים. והיו בדין זה צדדים לכאן ולכאן.

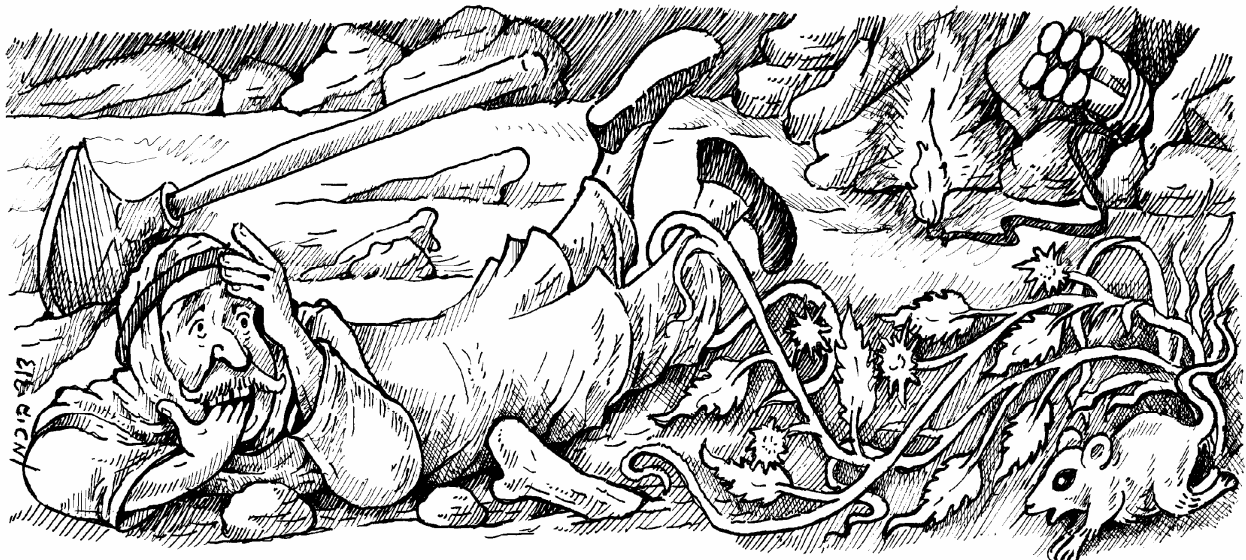
בלילה שקדם למתן פסק הדין הראוהו בחלום 'שצריך לחשוש לבתים דרבינו תם!' ותפעם רוחו. בבוקר מיד מסר את התפילין דרבינו תם לבדיקה, אך המגיה מצא שהכל כשורה.

עברה שעה, ופתאום רבי שמואל ברוך נזכר בדברי התוספות (ב"מ קח:), שכתבו: "וכן פירש רבינו תם בתשובה אחת המתחלת, חזרנו על כל צדי צדדים, ולא מצאנו דין מצרנות בבתיים".

הבין רבי שמואל ברוך שרמזו לו מן השמים לשקול בהכרעת הדין את שיטת רבינו תם בנושא.

והזכיר את המעשה בחת"ס, שבימי כהונתו במטרסדורף פרצה שריפה וכילתה את רוב בתי ישראל. החת"ס בסיוע נדיבים הקימו לפי שעה צריפי עץ גדולים, שבהם הצטופפו משפחות רבות יחד מרוב דוחק.

בלילה חלם החת"ס סופר לאמור: "הסופר מניח בתים בלא חריצין". ושנה ושילש בחלומו גם בלילות הבאים. עד שפתר לעצמו, כי רומזים לו לעשות בצריפים מחיצות וחדרים, להפריד בין המשפחות. וכך עשה. (ספר הזכרון לגרש"ב ורנר, "חוט המשולש" עמ' נ"ב)

ענהו הערבי בכעס: "שתוק! אלו עצמות של היהוד הכופרים, מי בכלל צריך אותם..." כך הכריז בקול רם, וקילל את היהודים בקללות נמרצות.

ניגש בעצמו, הצית את הפתיל, ומיד רץ לתפוס מחסה. והנה תוך כדי ריצתו, הסתבכה רגלו באחד מעשבי הבר, והוא לא הצליח להשתחרר. בפיצוץ התרסק ואבריו התפזרו בכל האזור.

"בלי שום ספק", אמר הקבלן האנגלי, "היה זה עונש מן השמים על בזיון המתים!"

סוף דבר, ביקש אותו אנגלי מהרב שיבוא ויראה מה ניתן לעשות, כדי לתת מנוחה למתים. רבי אברהם לייב הזדעזע בכל גופו. כשהתאושש קרא לבנו, הגאון רבי ברל. לקחו עימם עוד יהודים, ליקטו את העצמות בכדים, וקברום.

רבי ברל זילברמן היה מפורסם בגדלותו בתורה ובמסירותו המיוחדת לכל ענייני הקברים הקדושים בגליל. באחד מספוריו הכישו נחש ליד כורזים הסמוכה לכנרת, ושם נפטר, בן מ"ח שנים. (ספר מירון)

"זאת התורה - אדם כי ימות באהל" - פעם בא אליו בחור צעיר ותמים... ושאלו: 'סיימתי מסכת, אך הלימוד היה מהיר, קראתי את הגמרא ולא הבנתי... האם אני יכול לעשות סיום?'

השיבו הרב ורנר: 'אפשר, אך כשאתם אומרים את הנוסח, תגידו 'כשם שעזרתני לקרוא מסכת זו כן אזכה...' (נר לשולחן שבת" מהרה"ג מ"ו)

פעם היה דיון בדיני ממונות שבית הדין פסק שאחד הצדדים צריך להחזיר לשני את הכסף. הלה סירב, טען שהוא לא לקח. בית הדין ניסה בכל הדרכים לשכנעו להחזיר את הכסף, אך אותו אחד טען בתוקף 'לא לקחתי' ולא הסכים בשום אופן לשלם.

מחוסר ברירה חייבוהו להשבע. הלה אמר שהוא מוכן להשבע, הוא לא מחזיר כסף שלא לקח. קבעו יום שהוא יבוא וישבע.

סיפרה בתו של הרב ורנר: 'ביום בו היתה שבועה בבית הדין הרגשנו בבית כמו יום כיפור, אבא וחברי בית הדין טבלו וצמנו.

אותו אחד בא ונשבע. בדרכו חזרה הוא נהרג בתאונת דרכים! היה רעש גדול מהענין. הדיינים לא ידעו אם לבוא לנחם, הרגישו שהפצע מדי פתוח. אבא היה בצער גדול. מיד לאחר השבעה ילדיו באו לבקש מחילה בשם אביהם'. (נר לשולחן שבת" מפי בתו, הרבנית ר"צ)

שריפת התלמוד בערב שבת קודש פרשת חוקת

"שבלי הלקט" כתב: לזכר מה שארע בימינו שנשרפה תורת אלוקינו, ביום שישי פרשת חוקת, ט' בתמוז. עשרים וארבע קרונות מלאים ספרי תלמוד, הלכות ואגדות נשרפו בצרפת.

ומהרבנים שהיו שם, שמענו שהם עשו שאלת חלום, והשיבו להם: "דא גזירת אורייתא" כלומר "זאת חוקת התורה". ופירושו, שהגזירה היתה דווקא על יום שישי, ערב שבת פרשת חוקת.

לפיכך, קבעו יחידים להתענות בכל שנה בערב שבת קודש חוקת, ולא קבעוהו ליום החודש, כי יום הפרשה הוא הגורם.

על האסון חיבר המהר"ם מרוטנבורג את הקינה "שאלי שרופה באש". ובעיר רומי גזרו יום צום. (הל' תענית רס"ג, "התניא" הל' תענית נ"ח, מ"א תק"פ)

האסון הנורא החל במומר ניקולס דונין שכתב איגרת מלשינות נגד התלמוד, שהוא מכיל דברי גידוף נגד הנצרות. בעקבות כך הורה האפיפיור למלכי אירופה, לפתוח בחקירה נגד התלמוד.

מלך צרפת, לואי התשיעי, יעד ברשעותו את יום השבת, שבו יאספו חייליו את כל ספרי הקודש מבתי היהודים.

בארמון המלוכה בפריז התקיים משפט בראשות המלכה, עמה ישבו ראשי הכנסייה ובנוכחות המלך. ארבעה חכמים חוייבו להשתתף בו, ביניהם היו רבי יחיאל מפריז ורבי משה מקוצי. גורל הויכוח נחרץ מראש, פסק דין השקרי הורה שהרבנים הודו... ושכל הספרים שהוחרמו ישרפו. היה זה ד' תמוז, 1240 למניינם.

בעזרת שוחד, היהודים הצליחו לדחות את גזר הדין עד לשנת ה"א ד', 1244, בה נערמו בכיכר העירייה הספרים שהובאו בעשרים וארבע עגלות עמוסות, ונשרפו לקול צהלת הנוצרים ובכי היהודים.

וכך החלו שריפות ספרים בערי צרפת. ישיבות בעלי התוספות שנשארו ללא ספרים, נסגרו בזו אחר זו. כך עזבו חכמי ישראל את צרפת, בה פעלו מאות שנים לפרובינציה ולגרמניה. רבי יחיאל מפריז עלה עם תלמידיו לארץ ישראל.

חכמי ישראל ראו בשריפת התלמוד עונש על שריפת ספרי הרמב"ם, באותה מחלוקת חריפה אודות ספר "מורה נבוכים", מחלוקת שבסופה שרפו הנזירים הדומיניקנים את ספרי הרמב"ם בפריז ובמונטפלייר, בשנת תקצ"ג 1233.

וכדברי רבי הלל מוורונה, תלמידו של רבינו יונה שכתב באיגרתו: 'שריפת התלמוד ארעה בגלל שבצרפת זלזלו בכבודו של הרמב"ם!'

באיגרת הרמח"ל אל רבו, רבי ישעיהו באסאן, אודות גזירה שהיתה באיטליה מאות שנים אחר כך, כתב הרמח"ל, שגם הגזירה הזאת שייכת לדברי התרגום "דא גזירת אורייתא".

וראה שם דברי תוכחה חריפים שכתב הרמח"ל, על שבאיטליה היו קטרוגים רבים על היהודים, מכיון שלא המיתו עצמם על התורה, והלכו שבי אחר הנאות העולם! (אגרות הרמח"ל)

ביום זה היו עוד כמה וכמה גזירות במהלך השנים. כתב הש"ך: "בשנת ת"ח, בערב שבת חוקת, בפרשת "וינשכו את העם, וימת עם רב מישראל" (פכ"א ו) נחרבו שתי קהילות גדולות בפולין, שהיו רחוקות זו מזו שבעים פרסאות. (מגילה עפה")

יום זה מזלו רע, ולא רק במדינות מערב אירופה הקפידו על כך, אלא גם בטורקיה, וכפי שכתב הגאון רבי חיים פאלאג'י:

"בעירנו איזמיר היו כמה סוחרים שהיו נזהרים לא לצאת לשוק בערב שבת חוקת. ומה שהיה להם לעשות בערב שבת, היו מסדרים ביום חמישי, ועד היום נזהרים שלא ללכת מהעיר לכפר ביום הזה..." (מועד לכל חי" ס"י ט')

בענין הליכה לים בערב שבת זו, אברך יקר שחשש ללכת לים מהטעמים הנ"ל, שאל את הגאון רבי חיים קניבסקי, והשיבו רבינו שאפשר, שלא נהגו איסור בזה. (נר לשולחן שבת" מהרה"ג רש"ד)

תקנה שידור גוי ברחוב היהודים, כדי להציל את השכונה משריפה! בשנת שי"ח תיקנו מנהיגי הקהל בעיר לובמלא בפולין, שלא יקנה יהודי את הבית שיש לגוי בחומה. מפני שראו שאם לא יהיו דרים הגויים בין בני ישראל ברחובותיהם יש לחוש שמא ישרפו בתי היהודים, וכשגר שם גוי לא ישרפום כדי שלא ינזק הגוי... תקנה זו חזרו וחיידשו בשנת של"ז בימי הבי"ח כשכיהן שם כרב. ("התקנות בישראל" ח"ד)

השריפה והתשובה!

מעשה נורא שארע בעיירה טרני!

ליל שבת בעיירה טרני, בית הכנסת "הצריף" שבכיכר השוק התרוקן אט אט ממתפלליו, הכל נראה מואר באור שבתי ונעים, איש לא העלה בדעתו את האסון שיקרה בהמשך הלילה.

אחד הנרות שהדליקו בבית הכנסת לכבוד שבת, נטה ממקומו, ונצמד בצורה מסוכנת לארון הקודש.

השמש שתפקידו להשגיח על עניני בית הכנסת, אף שראה את הנר נוטה, לא שם אל לבו את שעלול להתרחש, ופנה בזריזות לביתו, לסעודת השבת. גם הגבאים לא השגיחו להעמיד את הנר על מכונו, על ידי נכרי באופן המותר, הם כנראה אמרו לעצמם "יהיה בסדר"...

סיפרו הגבאים: בעוונותינו, להבת הנר נתפסה בארון הקודש, והארון נשרף עם ארבעת ספרי התורה שבתוכו. למרבה הפלא האש כילתה רק את ארון הקודש, ואילו בבית הכנסת ובקירותיו לא נגעה האש כלל... הדבר היה נראה כעונש מן השמים!

היו שטענו כי אולי סיבת השריפה היא, כיון שבזמנו בית הכנסת שימש כקסרקטין צבאי ולא ראוי כי במקום שכזה יהיה בית כנסת...

כתב הגאון ה"דברי חיים": באו אלי גבאי בית הכנסת, שטענו במר נפשם, שהם אשמים באסון, באופן הנחת הנרות סמוך לארון הקודש. ובפרט שאלו: מה דינו של השמש, שלא השגיח ולא ראה את הנולד. וכן, מה יעשו הם לכפר עוונם?

הוריתי להם דרך תשובה: ראשית יתנו מקופת הצדקה עשר רובל כסף לעניים. כל המתפללים יתענו תענית ציבור, עם כל דיני תעניות. והנשים לא יתענו, ואילו השמש יתענה ארבע תעניות, בארבע עונות השנה.

וכל המתפללים ללא יוצא מן הכלל, הן עני והן עשיר, ינדבו מעות, כל אחד לפי יכולתו, וישיאו בהם יתומה הגונה לבחור תלמיד חכם. וידאגו לכל צרכיהם. ואת עפר שריפת הקודש יגזו בכלי חרס, סמוך לקבר איש כשר וירא ה'. ואם ככה יעשו, יסור עוונם וחסאתם תכופר!

(שו"ת "דברי חיים" השמטות ח"ב א')

כתב חידה

מילה אחת היא הפתרון!

נ"ו חלקי כתב החידה מקורם בפסוקים, גמרות, משניות, הלכות וכדומה. 'החוט' המקשר הינו קל... הקושי הוא לפתור את המקורות.

נתחיל בפרשת השבוע 1 ונמשיך באיש האשקלוני 2 ונמצא בטור הראשון 3 ביריעות 4 ובביגוד 5 בבגדי הגיבורים 6 והמלכים 7 ובשרוכי נעלי הגויים 8

בשבת צובע 9 וצובע את עצמו 10 'תותים, תותים' - לא רק למאכל... 11 ביום כיפור עובדים בה 12 ובשאר הימים אין עובדים בו 13 בחגים שמחים עימו 14 בסוכות פוסל בהדס 15 ובפסח מצוה לחזר אחריו 16 ואע"פ כן לא כל מה שנראה, כך הוא באמת... 17 ויש מקומות שנמנעים ממנו 18

מה דינו לכתיבה 19 ולבוש 20 והתינוק המסוכן 21 ומייהו האיש שאסור לו להנות מהשמש 22 ומבחין בין יום ללילה 23 ובזמן הכעס 24 ובין הזריקות 25 יש וסימן טוב נהיה עמו 26 ואף בפירות סימן הוא 27 ובאלול משתמשים בו לסימון 28

זהבו החשוב ביותר 29 ודגלו עלי אהבה 30 ודודי נזכר בו 31 השלוליות שהרגו 32 האומן שקלקל ושילם 33 ובניו יורק התיר "רבי משה" לקצבים לרמות... 34 והיה מי שקרע ושילם 35

והיה מי שנולד 36 ואכל 37 ולבושו 38 וגיבוריו 39 וארצו שוים 40 ולעתיד לבוא כך יפרע 41 לשלם על שעשה באגם נמירוב 42 ונזכה לצבעו של נחל ארנון בפרשת השבוע 43

זו תרומת השותף השני מ'השלשה' 44 ענינו של "גור האריה" 45 והאיש יפה העינים 46 כך נמדד יופיים של היפים ביפה שבערים 47 וכך הגגות היפים, מימי המשכן ועד ימינו 48 "רוצח" ודם שבורח 49 והחוט שנתן תקוה למשפחה 50

החטא קרוי כך בפרשתנו 51 אוי לה כי ראתה 52 ואוי לו כי ראה 53 והכהן מסגירו 54 ונסיים במנהג מדרך אפרתה 55 שאולי מקורו מהקשירה הראשונה 56!!! (נר לשולחן שבת")